

LAWO
CLASSICS

...BUT...

ENSEMBLE
ERNST

(UNPLUGGED)

ENSEMBLE ERNST SPILLER MATRE, NORDHEIM OG SCIARRINO

Jeg har fra første lytting vært fascinert av at Ørjan Matre låter til å kombinere to motsatte musikktyper i kunstmusikken; på den ene siden klangflatemusikk i Anton Weberns ånd, på den annen side rytmisk spenstig med repeterende mønstre. De to musikktypene har ofte vært sett på (lyttet til!) som gjensidig utelukkende. Tittelen «Atem» er naturligvis hentet fra det tyske ordet for pust. Verket ble bestilt av Kristiansand Symfoniorkester, og er skrevet for 4 treblåsere, 4 messingblåsere, 2 slagverkere og strykekvintett. Typisk for det Matreske lydlaboratorium skal alle instrumentene, ikke bare blåserne, frembringe pustelyder. Nå er det sikkert upassende å presentere en fortolkning for lyttere som har alle forutsetninger for selv å påpeke sammenhengene mellom tittel og verk. Likevel: Vi legger merke til at alle valg er truffet på bakgrunn av tittelens enkle klangbeskrivelse: pust. Solostrykere, som spiller kvintett i denne innspillingen, har en mer presis pusteklang enn en tutiseksjon, som en kunne forvente av et verk bestilt av et symfoniorkester. Et annet poeng fra Matres laboratorium er komponistens dype innsikt i de ulike instrumentenes spilleteknikk. Hvert eneste avvik fra standard spilleteknikk er utførlig beskrevet i partituret, og styrker

musikernes tillit til opphavsmannen. Jeg vil ikke kjede lytteren med eksempler, bortsett fra ett, der strykerne har notert flageolettoner som ikke gir naturlig resonans. Denne elegante måten å bruke «flageolet» i anførselstegn på, gjetter jeg Matre har hentet fra italienske Salvatore Sciarrino.

Salvatore Sciarrino legger ikke skjul på at han er autodidakt, selvlært, som komponist. Det kan være fristende å gjette at Sciarrino har tilegnet seg grunnleggende prinsipper for komposisjon et sted fra: Han følger alle regler for notasjon, og benytter en standard besetning. «...da un divertimento» er skrevet for blåsekvintett og strykekvintett, og komponisten har forsynt utøverne med to sider for utførlig å instruere musikerne i uvante spilleteknikker, blant dem de ovenfor omtalte «falske flageoletter». Et meget berømt portrett av Sciarrino viser komponisten med en finger foran munnen og et blikk som kan konkurrere med den mest hengivne retriever. Fotografiet er tatt mange år etter «...da un divertimento» er skrevet (1968–69), men illustrerer tydelig at Sciarrino lar hørselen bestemme. Bare hørselen. Og vi som lyttere må høre ordentlig etter, vi også.

Arne Nordheim skrev «Tenebrae» – mørket – for cellisten Mstislav Rostropovitsj i 1982, og ominstrumenterte det for kammerorkester i 2001. Det er slik med komponister at de som regel har bratsj blant yndlingsinstrumentene, Nordheim var intet unntak. Ellen Nisbeth urfremførte solostykket «Brudd», og har overført solopartiet i «Tenebrae» til bratsj, som altså klinger en oktav lysere enn cello. Thomas Rimul har redigert partituret, som er inspirert av komponistens egen kammerversjon, med tanke på å møte den luftigere, lysere klangen av bratsj, samtidig som Nordheims mørke er intakt.

En annen gjenganger blant komponisters yndlingsinstrumenter er trombonen, og mange komponisters yndlingstrombonist er Sverre Riise. «...but I must have said this before...» er Ørjan Matres konsertstykke, som virkelig vrir på trombonen: Solisten synger mens han spiller, omfanget er i ytterkant av det mulige, og hurtigheten blir satt på prøve. Det virkelig oppsiktsvekkende er likevel formen på stykket. Solisten spiller i de to hovedsatsene som åpner og avslutter verket. Solisten har pause i mellomspil-

let, som blir spilt fire ganger. En sjarmerende detalj ved mellomspillet er at det blir notert i fire ulike tempi for hver gang det spilles, slik at dirigenten slår på fire distinkt forskjellige måter. Ideelt skal en ikke høre forskjellene i tempi, så endelig er det på sin plass å opplyse CD-lytteren, som ikke kan observere dirigenten, om hva som foregår.

KAARE DYVIK HUSBY

ENSEMBLE ERNST
PLAYS MATRE, NORDHEIM
AND SCIARRINO

From the first listening I have been fascinated by the way in which the formal music of Ørjan Matre seems to combine opposite types of music: on the one hand, timbral pointillism in the spirit of Anton Webern; on the other hand, rhythmically resilient music with repeating patterns. The two types of music have often been viewed (listened to!) as mutually exclusive. The title "Atem" is of course taken from the German word for "breath". The work was commissioned by the Kristiansand Symphony Orchestra and is written for 4 woodwinds, 4 brass players, 2 percussionists, and a string quintet. Typical for the Matre sound laboratory is that all the instruments, not only the winds, are expected to produce breathing sounds. Now it may well be inappropriate to present an interpretation for listeners who themselves are qualified to point out the connections between the title and the work. Nonetheless: We note that all choices are made in the light of the simple sound description of the title: "Breath". The solo strings playing as a quintet on this recording have a more precise breathing sound than a tutti section, which one might expect of a work commissioned by a symphony orchestra. Another point from Matre's labo-

ratory is his deep insight into the playing techniques of the various instruments. Every single deviation from standard playing technique is described in detail in the score, strengthening the musicians' confidence in the composer. I do not wish to bore the listener with examples, apart from one, where the strings play harmonics that do not resonate naturally. My guess is that Matre has taken this elegant manner of using "harmonics" in quotation marks from the Italian Salvatore Sciarrino.

Salvatore Sciarrino does not conceal that he is self-taught, an autodidact composer. It is tempting to speculate that Sciarrino has acquired basic principles of composition from one place: He obeys all the rules of notation, and he uses standard instrumentation. "...da un divertimento" is written for wind quintet and string quintet, and the composer uses two pages to provide the performers with detailed instructions for unusual playing techniques, including the aforementioned "false harmonics". A very famous photograph of Sciarrino shows the composer with a finger in front of his mouth and a gaze that could compete with that of the most obedient retriever. It was taken many years af-

ter "...da un divertimento" was written (1968-69), but it clearly illustrates that Sciarrino leaves everything to his sense of hearing — and only his sense of hearing. And we, too, as listeners, must listen with great care.

Arne Nordheim wrote "Tenebrae" — darkness — for the cellist Mstislav Rostropovitsj in 1982, and in 2001 he orchestrated it for chamber orchestra. It is the case with composers that the viola is, as a rule, one of their favourite instruments, and Nordheim was no exception. Ellen Nisbeth premiered "Brudd" for solo viola, and she adapted the solo part of "Tenebrae" for viola, which lies one octave above the cello. Thomas Rimul edited the score, inspired by the composer's own chamber version, and taking into the account the lighter, higher-pitched sound of the viola, while leaving Nordheim's darkness intact.

Another favourite instrument of composers is the trombone, and favourite trombonist of many is Sverre Riise. "...but I must have said this before..." is Ørjan Matre's concert piece that turns entirely on the trombone: The soloist sings while he plays; the scale of the piece

challenges the limits of what is possible; and speed is tested as well. Yet it is the form of the piece that is most captivating. The soloist plays in the two main movements that open and conclude the work, but has a break in the interlude, which is played four times. A charming detail regarding the interlude is that a different tempo is notated for each time it is played, and the conductor's movements are different each time. Ideally, the differences in tempi should not be heard, so it is appropriate that the CD listener, who cannot observe the conductor, is informed of what is going on.

KAARE DYVIK HUSBY

ENSEMBLE ERNST

Ensemble Ernst ble startet i 1996 med utgangspunkt i samtidsensemblet ved Norges musikkhøgskole. Thomas Rimul har vært dirigent fra starten av, og de aller fleste musikerne har vært med siden det hele begynte.

Ensemblet har spesialisert seg på musikk fra vår nære samtid, med særlig vekt på komponister som Beat Furrer, Salvatore Sciarrino, Jonathan Harvey og Iannis Xenakis, samt bestillingsverk av norske komponister.

Bak musikernes engasjement for å spille musikken ligger et sterkt ønske om kommunikasjon til et bredere sammensatt publikum, noe som gjør at alt fra programsetting til presentasjon og framføring må bunne i en tydelig motivasjon.

Ensemble Ernst har fått svært entusiastisk mottagelse og kritikker for sin deltagelse ved mange Ultimafestivaler, og har dessuten gjennomført flere vellykkede turneer i Norge, Norden og Tyskland.

ENSEMBLEERNST.NO

Ensemble Ernst was established in 1996, an offspring of the contemporary music ensemble at the Norwegian Academy of Music. Thomas Rimul has been the conductor from the start, and most of the musicians have been members since the very beginning.

The ensemble has specialised in recent contemporary music, focusing on composers such as Beat Furrer, Salvatore Sciarrino, Jonathan Harvey, and Iannis Xenakis, as well as actively commissioning music from Norwegian composers.

Underlying the musicians' commitment to performing contemporary music is a strong desire to communicate with a broader audience. This motivation pervades every aspect of the ensemble's work, from programming to presentation to performing, and is deeply anchored in the heart of the ensemble.

Ensemble Ernst has received enthusiastic response and glowing reviews for frequent appearances at the Ultima Oslo Contemporary Music Festival and has had successful tours of Scandinavia and Germany.

THOMAS RIMUL

DIRIGENT / CONDUCTOR

Thomas Rimul avla sin diplomeksamen i direksjon ved Norges musikkhøgskole i 1998. Han har dirigert de fleste av de norske orkestrene og gjester jevnlig de forskjellige institusjonene i norsk musikkliv. Han er kunstnerisk leder for Ensemble Ernst og ble sammen med Ernst tildelt prisen som Årets samtidsmusiker av Norsk komponistforening i 2011. Han er også sjefdirigent for Arktisk Sinfonietta i Tromsø og har undervist i direksjon og interpretasjon av samtidsmusikk ved Norges musikkhøgskole.

Rimul har flere plateutgivelser med Ensemble Ernst, Bodø Sinfonietta, Kringkastingsorkestret og flere av militærkorpsetene bak seg, og har i sitt engasjement for samtidsmusikken urframført mer enn 80 verker.

Rimul om sitt arbeid med tilretteleggingen av bratsj-konserten for sinfonietta: *Denne utgaven av «Tenebrae» er inspirert av Arne Nordheims eget arbeid med å lage en versjon for cello og kammerorkester. Besetningen er skalert ned, men alt notemateriale er intakt. Jeg har forsøkt å beholde Nordheims ganske massive og mørke klangtekstur, men gjort den litt luftigere og lysere for å legge seg nærmere bratsjklagen, uten å miste den tette strukturen i klagen.*

Thomas Rimul received his diploma in conducting from the Norwegian Academy of Music in 1998. He has conducted most of Norway's major orchestras, and he regularly accepts invitations from diverse institutions associated with Norwegian musical life. He is artistic director for Ensemble Ernst, and, together with the ensemble, he was named Contemporary Musician of the Year by the Norwegian Society of Composers in 2011. He is also chief conductor of Arktisk Sinfonietta in Tromsø, and he has taught conducting and interpretation of contemporary music at the Norwegian Academy of Music. Rimul has recorded with Ensemble Ernst, Bodø Sinfonietta, the Norwegian Radio Orchestra, and a number of military bands, and, owing to his commitment to contemporary music, he has conducted first performances of more than 80 works.

Rimul on his arrangement of the concerto for viola and sinfonietta: *This adaptation of «Tenebrae» is inspired by Arne Nordheim's own efforts to produce a version for cello and chamber orchestra. The instrumentation is scaled down, but all the notes are intact. I have tried to preserve Nordheim's rather massive and dark sound texture, while making it a little lighter and brighter to more closely approximate the sound of the viola, without losing its denser structure.*

SVERRE RIISE

TROMBONE

Siden han ble uteksaminert, har Sverre Riise vært solotrombonist i Den Norske Operas Orkester (1996) og i Kringkastingsorkestret hvor han også er i dag. Han har også innehatt stilling som alternerende solotrombonist i Malaysias filharmoniske orkester. Sverre Riise var i 2002 solist med Oslo Sinfonietta i Kammermusiksaal i Philharmonie i Berlin. Han har vunnet Musicora -98 i Paris med messingkvintetten Valkyrien Brass, og senere gitt ut et kritikerrost album med samme ensemble. Riise var solist i Nordheims «Hunting of the Snark» under Festspillene i Bergen i 2011, og han har hatt sentrale kammermusikalske oppgaver både på Festspillene i Nord-Norge, Festspillene i Bergen og ved Risør Kammermusikkfestival. I 2013 var han solist og foredragsholder ved Arctic Trombone Festival i Tromsø.

Sverre Riise har vært tilknyttet Barratt Dues musikk-institutt siden 2007.

Since completing his music studies, Sverre Riise has been principal trombone of the Norwegian National Opera Orchestra (1996) and the Norwegian Radio Orchestra, where he is today. He has also served as co-principal trombone in the Malaysian Philharmonic Orchestra. In 2002 Riise was soloist with Oslo Sinfonietta in the chamber music hall of the Berlin Philharmonic. With the brass quintet Valkyrien Brass he was a prizewinner at Musicora in Paris in 1998, and later he released a critically acclaimed album with the same ensemble. Riise was soloist for a performance of Arne Nordheim's "Hunting of the Snark" at the Bergen International Festival in 2011, and he has had key roles as chamber musician at the Arts Festival of North Norway, the Bergen International Festival, and the Risør Chamber Music Festival. In 2013 he was soloist and lecturer at the Arctic Trombone Festival in Tromsø. Sverre Riise has been associated with Barratt Due Institute of Music in Oslo since 2007.

ELLEN NISBETH

BRATSJ / VIOLA

Den prisvinnende bratsjisten Ellen Nisbeth, født i Uppsala, Sverige i 1987, har studert ved Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, Norges musikkhøgskole i Oslo og ved Royal College of Music i London med professor Peter Herresthal.

Hun har vært solist med ledende orkestre som for eksempel Sveriges Radios symfoniorkester, Kringkastingsorkestret, Bergen Filharmoniske Orkester, Trondheim Symfoniorkester, Norrköpings Symfoniorkester og Göteborgs Symfoniker.

Nisbeth opptrer ofte på internasjonale festivaler som for eksempel Festspillene i Bergen, Oslo Kammermusikkfestival, Kammermusikkfestivalen i Stavanger, Risør Kammermusikkfest, Verbier Festival og Vinterfest.

Hun vant Solistpriset i Sverige i 2012, og i 2013 vant hun Den norske solistpris ved Festspillene i Bergen. Ellen Nisbeth spiller på en Dom Nicolo Amati bratsj fra 1714.

Born in Uppsala, Sweden in 1987, prize-winning violist Ellen Nisbeth has studied at the Royal College of Music in Stockholm, the Norwegian Academy of Music in Oslo, and with Peter Herresthal at the Royal College of Music in London. As soloist, she has performed with leading orchestras such as the Swedish Radio Symphony Orchestra, the Norwegian Radio Orchestra, Bergen Philharmonic Orchestra, Trondheim Symphony Orchestra, Norrköping Symphony Orchestra, and Gothenburg Symphony Orchestra. She appears frequently at international festivals, including Bergen International Festival, Oslo Chamber Music Festival, Stavanger International Chamber Music Festival, Risør Chamber Music Festival, Verbier Festival, and Vinterfest.

Nisbeth won the Swedish Soloist Prize in 2012 and the Norwegian (Nordic) Soloist Prize at Bergen International Festival in 2013. She performs on a Dom Nicolo Amati viola from 1714.

BUT...

ENSEMBLE
ERNST

(UNPLUGGED)

ØRJAN MATRE (*1979)

01. ATEM (14:18)

ARNE NORDHEIM (1931-2010)

02. TENEBRAE (24:33)

ØRJAN MATRE (*1979)

...BUT I MUST HAVE SAID THIS BEFORE...

03. A (07:24)

04. I (00:32)

05. II (00:32)

06. III (00:34)

07. IV (00:38)

08. B (05:44)

SALVATORE SCIARRINO (*1947)

...DA UN DIVERTIMENTO

09. I. ROMANZA ADAGIO (05:25)

10. II. VELOCE (05:49)

CREDITS TRACKS 1 AND 3 RECORDED IN LINDEMANNSALEN, THE NORWEGIAN ACADEMY OF MUSIC, OSLO, 27 OCTOBER 2013 (352.8 KHZ). TRACK 2 RECORDED IN JAR CHURCH, BÆRUM, 4-6 NOVEMBER 2013 (352.8 KHZ). TRACKS 9 AND 10 RECORDED IN LINDEMANNSALEN, THE NORWEGIAN ACADEMY OF MUSIC, OSLO, 11 OCTOBER 2013 (48 KHZ) | PRODUCER TRACKS 1-8: VEGARD LANDAAS | BALANCE ENGINEER TRACKS 1-8: THOMAS WOLDEN | TECHNICIANS TRACKS 9-10: MORTEN HERMANSEN, JAN-ERIK TØRMOEN AND PER ARNE FLØ. NRK | BALANCE ENGINEER TRACKS 9-10: INGER KVALVIK, NRK.

EDITING: VEGARD LANDAAS | MASTERING: THOMAS WOLDEN
BOOKLET NOTES: KAARE DYVIK HUSBY | ENGLISH TRANSLATION: JIM SKURDALL | BOOKLET EDITOR: HEGE WOLLENG
COVER DESIGN & PHOTO EDIT: A. L'ORANGE / BLUNDERBUSS
SVERRE RIISE PHOTO: MARIUS FLATBY | ELLEN NISBETH
PHOTO: NIKOLAJ LUND.

THIS RECORD HAS BEEN MADE POSSIBLE WITH SUPPORT FROM ARTS COUNCIL NORWAY | THE AUDIO AND VISUAL FUND | NORWEGIAN SOCIETY OF COMPOSERS.

LAWO LWC1085
CLASSICS © 2015 LAWO
© 2015 LAWO CLASSICS